

τὸ ἐκούσιον πάθος; ! » ἢ ἡ θέσις « Πῶς τῶν ρημάτων μὴ ἀμνημονεῖτε; » εἰς τὸ « Κύριε ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος; » Τίς ὑμῶν δὲ εἰλικρινεστέρᾳ τῆς τοῦ « Βουλευτήριον Σωτήρ; » ἢ τῆς τοῦ « Ὁ Ἰούδας τῆ γνώμη φυλαργυρεῖ; » ἢ τῆς τοῦ « Πόρνη προσήλθέ σοι ».

Ἐκεῖνα τὰ ἀθάνατα εὐλογητάρια τοῦ πλαγ. α'. τὰ ψαλλόμενα πρὸ τοῦ Ἐπιταφίου; ἢ τοὺς εἰρημοὺς « Κύματι θαλάσσης », καὶ τῶν ἄλλων μελωδικῶν ἀδάμαντας, εἴτινες παρ' ἕλγιν πλημμελεῖ καὶ ἀπρόντιδα ἀπόδοσιν διαχέουσι τὴν ἀκτινοβόλον λάμψιν των.

Ἄς καθαρσιθῶσιν ἀπὸ τῆς κόνεως τῶν αἰώνων, ἄς μετατοπισθῶσιν εἰς λάρυγγας καταλληλοτέρους καὶ ἄς ἀποδοθῶσιν μετὰ τοῦ ἀναλόγου πάθους τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ μέλους αὐτῶν καὶ τότε θὰ ἴδωμεν ὅσοτον μουσικὸν ἔργον θὰ προκαλέσωσιν εἰς τὰ μύχια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ καρδίας.

Ἴδου ποῦ ἔγκειται ἡ ἀληθὴς παράδοσις, ἡ καλὴ συγκομιδὴ, ἣτις δέον νὰ μᾶς διαφωτίσῃ καὶ οδηγήσῃ, ἕξον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κανὼν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μούσης ἀπὸ ἀποσκορακίσωμεν τὰ ὀθνεῖα καὶ τὰ βράβρα. Ἴδου τὸ ἔργον τῶν πρῆγματικῶν ἀναμορφωτῶν περὶ ὧν λόγος γενήσεται εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον.

Ἐπιβάλλεται ἡ καινοτομία ἀλλ' ὄχι ἡ καταστροφὴ μιᾶς ὀλοκλήρου προγονικῆς πρᾶκταθῆκης. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ νύμφη, ἣν ἐγαλούχησαν καὶ παρέδωκαν ἡμῖν οἱ αἰῶνες ἵσταται ἐνώπιόν μας ἀναμένουσα τὸν πέπλον τὸν εὐπρεπῆ ὅπως ἐμπνευζομένη ὀμιλήσῃ καὶ μέλψῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς πρώτης αὐτῆς ἀγάπης καὶ λατρείας.

(ἔπεται τὸ τέλος).

K. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

Γ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Η ΝΑΥΣΙΚΑ οἰκτερούσα τὸν Ὀδυσσεά ζητεῖ νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς αὐτοῦ, καὶ ὑποσχέεται αὐτῷ εἶναι τὴν τύχην εὐμενοῦς περιθάλλεως καὶ προστασίας παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς καὶ συμπολιτῶν αὐτῆς. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀνακαλεῖ ἐκ τῆς φυγῆς τὰς ἀμφιπόλους καὶ διατάττει αὐτὰς νὰ ἀναλάβωσι τὴν περιποίησιν τοῦ ξένου λούουσαι αὐτὸν εἰς

ὕπνημον τοῦ ποταμοῦ μέρος καὶ τροφὰς δαψίλεις προσφέρουσαι. Μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν ἐκπλαγεῖσα ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς θεᾶς τοῦ ξένου ἢ περικαλλῆς κόρης τοῦ βασιλέως τῶν Φαιάκων δὲν δυσωπεῖται οὐδὲ σεμνοτυρεῖ ἀλλὰ μετ' ἀπερίττου γλώσσης εὐχεται εἰς ἑαυτὴν τοιοῦτον σύζυγον. Διὸ εὐχαρίστως παρέχει αὐτῷ τὰς δεύσας ὀδηγίας ὅπως τύχῃ τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς τῶν γονέων αὐτῆς πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ.

Ὁ Ὀδυσσεὺς λοιπὸν ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τῆς Ναυσικᾶς ἀφικνεῖται εἰς τὴν πόλιν τῶν Φαιάκων καὶ συναντήσας τὴν Ἀθηῶν εἰς παιδείσκην ὑδροφόρον μεταμερορρωμένην διαπυθάνεται περὶ τῶν ἀνακτῶν τοῦ Ἀλκίνοου. Αὕτη ἀναλαμβάνει μὲν νὰ δεῖξῃ τὸ γεινιᾶζον πρὸς τὸν πατρῶν τῆς οἴκου βασιλικὸν μέγαρον, συνιστᾷ ὅμως προσοχὴν, ἐχεμυθίαν καὶ ἐφεκτικότητα ἵνα μὴ ἐνοσηθῇ ὅτι εἶναι ξένος.

Γιατὶ ἐδῶ πολὺ πολὺ τοὺς ξένους δὲν χωνεύουσι καὶ ἂν ἔλθῃ καὶ ἀπ' ἄλλοῦ κανεῖς δὲν τὸν περι-
[ποιοῦνται];

Ὁ ἦρωας λοιπὸν γθάνει ἀβλαβὴς μέχρι τῶν ἀνακτῶν καὶ ἀπαρατήρητος κατορθοῖ γὰ εἰσχωρήσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηῶς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν βασιλικῶν δώμων καὶ ἐκεῖ προσπίπτων εἰς τὰ γόνατα τῆς Ἀρήτης, συζύγου τοῦ Ἀλκίνοου, αἰτεῖται τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδόν του. Ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτης σιγῆς καὶ ἐκπλήξεως ἣτις κρατεῖ τοὺς παρκαυμένους ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ τοῦ ξένου παρουσίας, ὁ γέρον Ἐχένοος ὁ σύμβουλος τοῦ Ἀλκίνοου διαλύει τὴν σιγὴν τῶν Φαιάκων καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν βασιλέα εἰσηγεῖται γνώμην ἵνα ὁ Ὀδυσσεὺς τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν καὶ ἀρχεται ὡδε:

Δὲν διδοί πλὴν αὐτὸ τιμὴν, Ἀλκίνοε, δὲν πρέπει γονατιστὸς νὰ βρισκῆται ὁ ξένος μέσ' στή στάκτη. Δὲς ὅλοι περιμένοντες τὰ λόγια σου καὶ στέκοντες. Ἐμπρὸς λοιπὸν εἶναι καιρὸς τὸν ξένον νὰ σηκώσῃς καὶ στήν ἀσημοκάρφωτη νὰ βάλῃς πολυθρόνα. Διάταξε τοὺς κήρυκας κρασὶ νὰ ἐτοιμάσωσι καὶ γιὰ τοῦ Δία τὴν τιμὴν τοῦ ἀστροπελεκροχίτη ποῦ βοηθῆ τοὺς πρόσφυγας καὶ ἀρχοντοκαμωμένους.

Ἀρχεται λοιπὸν ἡ φιλοξενία. Ὁ Ἀλκίνοος τοποθετεῖ τὸν Ὀδυσσεά ἐκεῖ ἔνθα ὁ πρωτότοκος καὶ δημοφιλὴς αὐτοῦ υἱὸς ἐκάθητο, ὁ Πολυδάμας. Θεραπεινὴς παρέστη φέρουσα ὕδωρ ὅπως νιφθῇ ὁ ξένος καὶ ἡ οἰκονόμος σπεύδει νὰ παραθέσῃ πολυτελεῖ τράπεζαν. Ἐνῶ δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐδείπνει, ὁ Ἀλκίνοος παραγγέλλει τοὺς προκρίτους ἵνα τὴν ἐπομένην συνελθόντες εἰς τὰ μέγαρα αὐτοῦ παραστῶσιν εἰς τὴν ἐπίσημον τοῦ ξένου φιλοξενίαν καὶ συσχεθῶσι μετὰ ταῦτα περὶ τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἀποστολῆς αὐτοῦ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μεταβάς ὁ Ἀλκίνοος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκέλευσε νὰ ἐξοπλισθῇ πρωτόπλους ναῦς καὶ νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς αὐτὴν πενήτηκοντα ἐκλεκτοὶ ναῦται, οἱ δὲ εὐγενεῖς καὶ πρόκριτοι νὰ συνέλθωσιν εἰς τὰ μέγαρα ὅπως συμμετάσχωσι τοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ ξένου διδομένου γεύματος. Καλεῖται δὲ νὰ τέρψῃ τοὺς συνδαιτυμόνας διὰ τῆς λιγυρᾶς μελωδικῆς αὐτοῦ φωνῆς ὁ ἀοιδὸς Δημόδοκος.

Ἀρχεται λοιπὸν τὸ γεῦμα καὶ ὁ ἀοιδὸς ἐξέλεξε νὰ ψάλλῃ τὸ νεῖκος τοῦ Ἀχιλλεύου καὶ Ὀδυσσεῶς. Πόσων

ἐπιτηδεῖα εἶναι ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου νὰ εἰσαγγῆ νέας εἰκόνας, νὰ ἐμφανίσῃ νέας σκηνὰς καὶ νὰ καθιστᾷ ποικίλην τὴν αὐτὴν προσωπικότητα. Μεταβάλλει δὲ τὰ πράγματα τοιοῦτοτρόπως ὥστε ἡ ψυχικὴ αὐτοῦ παρατηρητικότης νὰ θεωρῆται ἀνυπέρβλητος καὶ ἡ ἠθοποιὸς αὐτῆς δύναμις εἰς ἄκρον εὐστοχος καὶ ἀποτελεσματικὴ. Τῆς εὐπαθεῦς δὲ καρδίας του τὸν θησαυρὸν ἐκκενεῖ ὅλον ἐν τῇ ἀπεικονίσει τῶν ἡρώων καὶ παρίστησιν αὐτοὺς θαλερὰ χέροντας δάκρυα. Τοῦτο ἀναγνωρίζεται σήμερον ὡς ἀδυναμία φυσιολογικῆ, ἡ δὲ ἀπάθεια χαρακτηρίζεται ὡς ἀνδρεία.

Ἄλλὰ μὲ ἀσυμπαθῆ ἀναληγείαν, μὲ καρδίας ἀπονοῦ ἀσπλαγγνίαν καὶ μὲ ἀδυσώπητον ἠθικὴν ψυχῆς δὲν περικοσμεῖ τοὺς ἥρωας αὐτοῦ ὁ Ὀμηρὸς. Διὰ τοῦτο ὁ Ὀδυσσεὺς ἀναπολήσας τὸ παρελθὸν ἐκ τοῦ ἄσματος τοῦ Δημοδόκου, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα αὐτοῦ καὶ ἀπέφυγε μὲν ἐπιδειξίως τῶν παρακαθημένων τὰ βλέμματα ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ Ἀλκινόου, ὅστις ἰδὼν τοῦτο διέταξε τὴν διακοπὴν τοῦ ἄσματος καὶ τὴν ἐνῆρξιν γυμναστικῶν ἀγώνων. Καὶ τότε ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀγώνων παρουσιάζεται κατ'ἀλληλὸς εὐκαιρία ἵνα δειχθῆ ἡ σωματικὴ τοῦ Ὀδυσσεὺς ῥώμη. Εὐρύαλός τις ἰδὼν τὸν Ὀδυσσεᾶ σὺννον καὶ ὑπὸ βρυθυμίας κατειλημμένον μέμφεται διὰ τινος ἀπιστροφῆς δι' ἧς πλήττει καιρῶς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

Ἔνεν δὲν μοιάζεις μ' ἄνθρωπον ποῦ ἀντροκαλιῖς
[γνωρίζει
ἀλλὰ μ' ἀρχιπραγματευτὴν ποῦ σὺχνοπέρον ναυτες
καὶ μέσ' σὲ πολυκάταρτό καρὰν ταξιδεύει,
καὶ ἔχει τὸ νοῦ σὸ φῶρτωμα στές πρᾶγματις τὸ
[μάτι
καὶ συλλογιέται τὲς κλεψιῆς δὲν μοιάζεις πολεμῶ-
[χου.

Ὁ λόγος οὗτος ὡς ἦτο ἐπόμενον ἐξήγειρε τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ὀδυσσεὺς, ὅστις μετὰ συνετὴν ἀπάντησιν λαμβάνει τὸν δίσκον καὶ ρίψας αὐτὸν ὑπερβαίνει πάντας τοὺς διακοδόλους. Τότε πλήρης ἀρρενωποῦ μένους προκαλεῖται τοὺς νέους καὶ πάντα ἄλλοι νὰ συναγωνισθῆ πρὸς αὐτὸν πλὴν τοῦ Λαοδόξαντος, οὗ ἐκ περσευμένης ἀδροφροσύνης ποιεῖται ἐξαίρεσιν λέγων·

Εἶν' ἀπερίσκεπτος αὐτὸς καὶ ἄνθρωπος τιποτέ-
[νιος
ποῦ μὲ ἀντροκαλέσματα θέλει νὰ παραβαίῃν
μὲ κείνον ποῦ τὸν φίλειε ἄλλοῦ σὲ ξένον τόπο,
ἐκεῖνος τὸ συμφέρον του καθόλου δὲν γνωρίζει.

Ἐκ τῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας ἀναμίξεως τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐκ τῆς ἀγερῶχου αὐτοῦ προκλήσεως κατεδείχθη ὅτι εἶναι ἀνὴρ γενναῖος καὶ πολεμικός. Διὸ ὁ Ἀλκίνοος ἰδὼν τέρμα εἰς τοὺς ἀγῶνας προσκαλεῖ τοὺς Φαίακας νὰ ἐπιδειξίωσι τὴν ὀρχηστικὴν αὐτῶν ἰκανότητα, ἵνα ὁ ξένος ἐπανελθὼν οἴκαδε ἔμολογήσῃ πόσον ὑπερῆχον οἱ Φαίακες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Στὴ θάλασσα καὶ στὸ χορὸ, στὰ πόδια, στὸ τραγοῦδι.

Καὶ ἵνα συμπληρωθῆ ἡ φιλοξενία ὁ Ἀλκίνοος μετὰ τὸν χορὸν, ὃν ἐκθειάζει ὁ Ὀδυσσεὺς πρὸς ὑπέμετρον χαρὰν τοῦ βασιλέως, προτείνει ὅπως δώδεκα εὐγενεῖς προσφέρωσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν ἰδίων δῶρα καὶ χρήματα εἰς τὸν ξένον. Μετὰ τὴν προσφορὰν ταύτην καθ' ἣν

ἡμιλλήθησαν πρὸς ἀλλήλους ἀπὸ τοῦ Ἀλκινόου μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐρύαλου, τίς νὰ τιμήσῃ μᾶλλον δ' ἀφελικοῦ δῶρου τὸν Ὀδυσσεᾶ, ἔπειτα τὸ λουτρὸν καὶ ἡ ἀμφοῖς αὐτοῦ. Κατὰ ταῦτα ἀπεδείχθη ἡ εὐρωστία καὶ ἡ σωματικὴ χάρις τοῦ Ὀδυσσεὺς· καίπερ νευαγοῦ καὶ πολλὰ ὑποστάντος κατὰ θάλασσαν ταλαπωρίας. Δεύτερον ἀποχαιρετιστήριον παρασκευάζεται γεῦμα καὶ εἰσέτι τὸ ὄνομα τοῦ ξένου μένει ἀγνωστον. Εὐκαιρίαν πρὸς τοῦτο πρόσφορον αὐτὸς ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνεπιγνώστως, ἵνα ἐπέλθῃ τραγικὴ περιπέτεια, παρέχει· προτρέπει δηλ. τὸν αἰοδὸν νὰ ψάλλῃ τὰ τοῦ Δουρείου ἔπη. Ἡ ἀνάμνησις τῶν οἰκείων κακῶν συνεκίνησεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸν ἥρωα, ὅστις ἀνκλύεται εἰς δάκρυα ἀφθονὰ τὰς παρεάς του ἀυλακοῦντα. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀλκίνοος παρατηρήσας τοῦτο καλεῖ τὸν αἰοδὸν νὰ παύσῃται ἄδων καὶ προτρέπει τὸν Ὀδυσσεᾶ νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Διότι·

Ἄφ' ὅπου τρώμε καὶ ἀρχίσω νὰ στρώνῃ τὸ τραγοῦδι ὁ ξένος δὲν ἀπόστειε τὸ κλάμμα τὸ θλιμμένο πολὺς φαίνεται, ἔξωσε καὶ μὴ τὰ θωτικά του. Λοιπὸν ἄς παύσῃ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τραγοῦδι ἄς λείψῃ γιὰ νὰ περνοῦμε ὅλοι καλὰ μαζί με ἡμᾶς κ' ὁ ξένος, γιὰτι ὅλο τὸ ξεφάντωμα γιὰ αὐτὸν γίνεται μόνον τὸ γλυκοσυναπόβγαλμα τὰ ἀγαπημένα δῶρα ὅλα τοῦ τὰ χαρίζομε ἀπὸ ἀπλῆ ἀγάπῃ. Καὶ ὡς ἀδελφὸν του θεωρεῖ τὸν ξένον ποῦ προσπέσῃ στὰ πόδια του ὁ ἄνθρωπος, ποῦ ἔχει λίγη γνώσι. Γιὰ αὐτὸ καὶ σὺ μὲ πονηριῆς νὰ μὴ μου κρούσῃς
[τώρα

καὶ εἶναι καλύτερα νὰ πῆς εἰς ὅ,τι σὲ ἐρωτήσω·
πρὸς τὸ ὄνομα ποῦ σοῦ ἔδωκαν κεῖ πέρα οἱ γονεῖς σου
καὶ ὅσοι ἄλλοι κάτοικοι στὴν πόλιν κατοικοῦσαν.

Ἄρχεται λοιπὸν κατόπιν μετὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ ὀνόματός του ἡ ἐξιστόρησις τῶν συμφορῶν καὶ τῶν περιπετειῶν, ἃς ὑπέστη κατὰ θάλασσαν ὁ πορθητῆς τῆς Τροίας καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι πέντε σχεδὸν ἑλας ραψωδίας. Μετὰ τὴν γενωμένην ἀποκάλυψιν τῆς ταυτότητος αὐτοῦ τὰ δῶρα, ὡς ἦτο ἐπόμενον πολλαπλασιάζονται καὶ θυσία τελεῖται πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς καὶ ἀναπέμπονται δεήσεις, ἵνα εὐδοσῶν αἰσίαν τὴν διαπεραίσωσιν τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς Ἰθάκην. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκκομισθεὶς εἰς τὴν πατρίδα του ὑπνώτων καὶ ἐξεγερθεὶς τοῦ ὕπνου δὲν ἀναγνωρίζει αὐτὴν ἕνεκα τῆς ὀμίχλης καὶ διὰ τῶν στίχων δι' ὧν ἀποδύρεται φοβεῖται μὴ ἐρρίφθῃ πάλιν εἰς χῶραν ἐχθρικήν καὶ ἐκφράζει τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι ἄγριος, ὑβριστῆς καὶ ἀδικὸς ἄνθρωπος ὁ μὴ φιλόξενος. Καὶ κατὰ τὴν πλαστὴν διήγησιν ἧς διηγείται τῇ Εὐμαίῳ, ὁ Ὀδυσσεὺς ἐλθὼν ἐνταῦθα καὶ προσπεσὼν εἰς τοὺς πόδας ἐγχωροῦ τινὸς βασιλέως, πρὸς τοὺς ὑπηκόους τοῦ ὀποῖου οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ διέπραξαν βαιοπραγίας, τυγχάνει ἀπροσδοκῆτως σωτηρίας καὶ προστασίας. Διότι ὁ βασιλεὺς οὗτος

Στὸ νοῦ του ἔβαζε συχνὰ τὴν ὄργητα τοῦ Δία ποῦ τὰ κακὰ ἔργα μισεῖ καὶ ἀγαπᾷ τοὺς ξένους.

Πολλάκις οἱ πρόσφυγες καὶ οἱ ἐπικεῖται ἵνα τύχῃσι περιτομήσεως ἢ τοῦ ζητούμενου, μεταχειρίζονται κατάλληλον πρὸς τὰς περιστάσεις γλῶσσαν καὶ προσπαθοῦσι τοὺς μὲν τεθλιμμένους νὰ παραμυθῶνται μὲ παρηγορητικούς λόγους, τοὺς πλουσίους νὰ ἐκθειάζωσιν καὶ νὰ

ἀνομολογῶνται τὸν ἄλβον αὐτῶν μακάριον, εἰς δὲ τοὺς προσδοκῶντας φίλον ἢ συγγενὴ ἀποδημήσαντα νὰ προλέγῃσι ταχεῖαν τὴν ἀφίξιν μὲ παντὸς εἴδους φημολογίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐμαιοὺς ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς παραθάρρυνε αὐτὸν καὶ διαβεβαίωσεν ὅτι εἶδε τὸν ἀνακτα αὐτοῦ εἰς Κρήτην καὶ ὅτι λίαν προσεχῶς ἔσται ἢ ἐπάνοδος αὐτοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν διαρρήδην·

Μὴ μὲ γελᾷς μὲ ψέγματα καὶ μὴ μὲ καλοπιάνης, γι' αὐτὸ δὲν θά σὲ στοχασθῶ, οὐδὲ θά σὲ φιλέψω ἀλλὰ φοβοῦμαι τὸν θεοῦ ὅπου φυλάει τοὺς ξένους.

Ὅτε μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Τηλεμάχου ὁ Εὐμαιοὺς συναστὰ τὸν Ὀδυσσεῖα πρὸς αὐτὸν καὶ λέγων ὅτι εἶναι ἱκέτης αὐτοῦ ἐξαιτεῖται τὴν προστασίαν του, ὁ Τηλέμαχος ὁμολογεῖ τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ καὶ διστάζει νὰ τὸν παραλάβῃ εἰς τὰ βασιλικά μέγαρα, ἐπειδὴ φοβεῖται μήπως ὁ ξένος προσβληθῇ ὑπὸ τῶν ὑπερφιάλων μνηστήρων χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ προστατεύσῃ αὐτόν. Ἡ σκηνὴ αὕτη εἰσάγεται καταλλήλως ἵνα ἢ μὲν αὐθαιρέσια τῶν μνηστήρων παρασταθῇ ἐναργῆς, ἢ δὲ θέσις τοῦ Τηλεμάχου ἐπισφαλῆς καὶ ἀξία πάσης συνδρομῆς καὶ ἐπικουρίας. Διότι ἢ κατὰ τοῦ ξένου προσβολῇ ἐν τῷ πατρῷῳ οἴκῳ θὰ ἦτο ἀτομικὸν αὐτοῦ ὄνειδος καὶ στίγμα ἀνεξίτηλον εἰς τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὴν τοιαύτην σκηνὴν ἦν εἰσάγει ὁ Ὀμηρὸς προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ Τηλεμάχου, ἀπαντῶμεν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα εἰκονικώτατα ἐκτυλισσομένην. Ὁ Κτήσιππος εἰς τῶν μνηστήρων ἀψήφῳν τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Τηλεμάχου καὶ περιφρονῶν τὴν κυριότητα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πατρῷου οἴκου ἀρπάζει βόδες πόδα καὶ ρίπτει αὐτὸν ἐναντίον τοῦ Τηλεμάχου, ὡς φιλικὸν δῆθεν δῶρον.

Ἡ ἰδιότης τῆς φιλοξενίας ἐθεωρεῖτο πλεονέκτημα ἀξίον λόγου. Διὰ τοῦτο ἢ Πηνελόπη εἰσάγεται ἐπαινοῦσα τὸν σύζυγον αὐτῆς ἐνώπιον αὐτοῦ τούτου λέγουσα ὅτι ἦτο πάντοτε φιλόξενος καὶ περιποιεῖτο τοὺς ξένους. Καθὼς δὲ καὶ σύμμερον τὸ αἰσθημα τοῦ οἴκτου καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας ἐκδηλοῦται ζωηρῶν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς καὶ καταδικωμένους καὶ τῆς προστασίας ἢ ὑποχρέωσις ἐπιβάλλεται ἐν λελογισμένῳ μέτρῳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὀμηρικῇ ἐποχῇ ἀνακηρύττεται ἱερὰ ἢ ὑποχρέωσις αὕτη καὶ ὁ πρόσφυξ εὐρίσκει ἀνοικτοὺς τοὺς κόλπους ἑαίνου, πρὸς ὃν καταφεύγει. Καθ' ἣν στιγμήν ἤτοιαζέτο ὁ Τηλέμαχος νὰ ἀποπλεύσῃ ἐκ τῆς Πύλου, Θεοκλύμενος τις περιδεὴς ἐμφανίζεται πρὸς αὐτὸν καὶ ἐξαιτεῖται τὴν προστασίαν του, διότι φρονεῦσας ἐν Ἄργει ἰσχυρὸν αὐτοῦ ἀντίπαλον, καταδικωμένος αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν. Ὁ Τηλέμαχος ἀναδέχεται μετὰ προθυμίας νὰ διασώσῃ τὸν πρόσφυγα καίπερ φρονέα, ὑπισχνόμενος νὰ φιλοδώρησῃ καὶ περιποιηθῇ αὐτὸν ἐν Ἰθάκῃ. Συνήθεια ἣτις ἀνάγεται εἰς τῆς φιλοξενίας τὸν κύκλον καὶ ἣς σήμερον μεγάλην ποιούμεθα χρῆσιν ἐν ταῖς φιλικαῖς ἡμῶν ὀρκωμοσίαις, εἶναι ἐκείνη καθ' ἣν τὴν τράπεζαν ἢ τὸν ἄρτον, ὃν συνεφάγομεν μετὰ τινος ἐπιμαρτυρούμεθα πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων. Οὕτω καὶ παρ' Ὀμήρῳ εὐρίσκομεν ἐν τῇ βασιφῶδι Ε. τῆς Ὀδυσσεΐας τὸν Ὀδυσσεῖα ἐπικαλούμενον τὴν ξενίαν τράπεζαν ὅτι λέγει τὴν ἀλή-

θειαν. Τὸν αὐτὸν ὄρκον ποιεῖται καὶ ὁ Θεοκλύμενος ὃν ὁ Τηλέμαχος ἔσωσεν ἐκ Πύλου, ἐνώπιον τῆς Πηνελόπης ἵνα πιστευθῇ ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν.

Διὰ τῶν Ὀμηρικῶν λοιπὸν ἐπῶν κατέστη ἢ φιλοξενία γνώρισμα ἰδιάζον τῇ Ἑλληνικῇ φυλῇ καὶ τοιοῦτον οἷον παρίσταται ἐν τῷ γεωργικῷ καὶ ποιμενικῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ, ἦτοι ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραιτήτον.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

Καθηγητῆς ἐν τῷ Ἀβερωφεῖῳ Γυμνασίῳ.

Η ΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΓΕΝΕΙΑΣ καλεῖται τὸ εἰς τὸ ἄρρεν ἀνθρώπινον γένος ἰδιάζον τρίχωμα κατὰ τὸν πάγωνα, τὰς παρειάς καὶ τὸ πρόσθιον τοῦ λαίμου μέρος, ἢ ἐκφυσίς τῆς ὀποιᾶς συνήθως ἀρχεται ἐν τῇ ἡδῃ, ἐκφυσιῶν πρώτων ὑπὲρ τὸ ἄνω χεῖλος τῶν τριχῶν τοῦ μύστακος καὶ εἶτα περὶ τὴν ὑπὸντην, ὅποτε καὶ ὁ ἄρτι γενειάσκων «πρῶτον ὑπνήτης» καλεῖται, ὡς παρ' Ὀμήρῳ καὶ ὁ Ἑρμῆς

«...νευνὴ ἀνδρὶ εἰκίως
πρῶτον ὑπνήτης, τοῦπερ χαριεστάτη ἡδῃ»
(Ὀδύσ. Κ. 278, 279. πρβλ. Ἰλιάδ. Ω. 348)

ἢ πλήρης ὁ ἀνάπτυξις τῆς γενειάδος ἀποτελεῖ οὐτιώδη ἔνδειξιν τῆς ὠριμότητος τοῦ φέροντος ὡς ἀνδρὸς, οὗτινος χρησιμεῖται καὶ ὡς ἐξωτερικὸν γνώρισμα δι' οὗ διακρίνεται ἀπὸ τὰς γυναῖκας· διὸ καὶ φιλόσοφος τις ἐρωτηθεὶς, διατί τρέφει γενειάδα, ἀπάντησεν, ἵνα, ὁσάκις θωπεύω αὐτήν, αἰσθάνωμαι, ὅτι εἶμαι ἀνὴρ καὶ οὐχὶ γυνή· ἐν τούτοις καὶ παρὰ ταῖς γυναῖξιν ἐκφυῖται γένειον ὑποτυπῶδες, ὅπερ ἔστιν ὅτε λαμβάνει καὶ παρ' αὐταῖς σεδαστάς διαστάσεις.

Ἀνεκὰθεν ἢ γενειὰς ἐθεωρεῖτο ὡς κόσμημα τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ἀπετέλει τὸν ευγενέστατον στολισμὸν τοῦ ἀνδρικοῦ φύλου, ἢ δὲ πυκνὴ, ἦτο σημεῖον εὐνορίας καὶ ἀνδρείουτος· οὕτω πολλοὶ τῶν ἡρώων παρίστανται παρ' Ὀμήρῳ γενειᾶται, ὡς ὁ Ἄγαμέμνων, ὁ Αἴας, ὁ Μενέλαος καὶ ἄλλοι· ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς προσλαμβάνει τύπον τελείου καὶ ὠριασιότητος ἀνδρὸς διὰ τῆς χρύστης ράβδου τῆς Ἀθηνᾶς :

« Ἄψ δὲ μελαγχροῖσθε γέγετο· γνάμιοι δὲ τάνυσθεν·
κυάνειαι δ' ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον ».

(Ὀδύσ. Π. 175-176)

διὸ καὶ ἀπ' ἀρχαιωτάτων χρόνων οἱ Ἕλληνες περιποιούσιντο καὶ ἐκαλλιπίζον τὴν γενειάδα διὰ μύρων καὶ βαφῶν καὶ δι' ἀποκοπῆς τῶν ἀτάκτως φυσιμένων τριχῶν